

Editöre Mektup

Hatay'da Akraba Evliliği'ne Dönük Eleştirilere Yanıt

Tacettin İnandı^a

^aProf.Dr.,Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Hatay

Geliş tarihi: 07.11.2016, Kabul tarihi:07.12.2016

Sayın Editör,

Derginizin Cilt 14, No:1, Sayı: 216, 43-55 sayfaları arasında yayımlanan "Hatay'da akraba evliliği sıklığı, nedenleri, çocuk sağlığı, ilişkilerde mutluluk ve yaşam doyumu" isimli makaleye Necati Dedeoğlu tarafından getirilen eleştirilerde yanıtımız aşağıda özetlenmiştir:

1. Örneklem büyüklüğünün ve yönteminin hesaplanmasında araştırmacının tercihi önemlidir. Güven düzeyi seçimi ve uygun görülen sapma bunlara örnektir. Güven düzeyi için %95, %98 ya da %99 seçebilir, uygun görülen sapmayı da araştırmacı belirler. Eleştirilen tasarım etkisi (DesingEffect) içinde benzeri durum söz konusudur ve alınması gereken katsayı konusunda bir kural yoktur, ancak öneriler söz konusudur. Küme etkisi için 1-3 arasında bir öneri yapılmakla birlikte çok büyük rakamlar alanlara da rastlanabilir. Tasarım etkisi örneklemeden örnekleme, hatta aynı örneklem içerisinde farklı durumlara göre değişim gösterir. Küme sayısı azaldıkça, her bir kümedeki birey sayısı arttıkça da küme etkisinin artması beklenir. Tasarım etkisi basit rasgele örneklem dışında yapılan küme örneklem ya da çok aşamalı örneklem gibi çoğu durumlarda görülür.¹ Araştırmanın başında araştırmacı bunu diğer çalışmalardan tahmin etmeye

çalışır ya da sonrasında analiz işlemleri sırasında kendi örnekleme için test edebilir. Akraba evliliğinde küme örneklem ve küme etkisi, ya da tasarım etkisine ilişkin bir veri bulunamamıştır. Bu nedenle bölgemizde bizim örneklem tasarımı için etkinin ne olacağını önceden kestirmek olanaklı olmamıştır. Bu çalışmada, küme etkisi için %15 artırılmış, bir başka anlatımla küme etkisi için 1.161 alınmıştır ki bu araştırmacıların kaynakları ile ilgili bir tercih olduğunu düşünüyoruz.

Araştırmamızda akraba evliliği için, Dünya Sağlık Örgütü'nün web sayfasından indirdiğimiz programla, DEFF (DesingEffect) değeri hesaplanmış ve 0.84 olarak bulunmuştur.² Çalışmamızda akraba evliliği için DEFF değerinin 1'den küçük olması örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermektedir.³

2. İkinci maddede belirtilen eleştiriler, evde bulunamayanların yerine komşularının alınmasına ilişkin kaygılardır. Birbirine yakın komşuların benzer sosyal ve ekonomik özellikler taşıma olasılığının güçlü olması varsayımı ile bu seçim yapılmıştır. Ancak bu kişilere ulaşılamadığı için varsayım test edilememiştir. Bu çalışmanın zayıf yönlerinden biri olarak düşünülebilir.

Sorumlu Yazar: Tacettin İnandı, Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, 31040, Hatay; E-mail: tacettin65@yahoo.com

3. "Araştırma bulguları tek yönlü istatistik testler (ki-kare) kullanılarak" incelediğimiz ileri sürülmüştür. "Tabakalara ayırma ve Kovaryans analizi" yapılmasını önermiştir. Çalışmada zaten kovaryans ve tabakalara ayırma işlemi yapılmış ve makalede belirtilmiştir. Kadınlar 10 yıllık evlilik süresine göre tabakalara ayrılarak analiz edilmiş ve yine toplam gebelik sayıları kovaryans analizi ile kontrol altına alınmıştır.

Forsalebythe U.S. G.P.O.,Supt. of Docs.; 1995.

4. Çalışmanın kısıtlılıkları bölümünün olması iyi olabilirdi. Öte yandan bu bölüm derginin makale yazım kuralları içinde yer alması standardizasyon açısından daha iyi olacaktır.

Çalışmamıza gösterilen ilgi ve katkıdan, ayrıca editöre mektuplar bölümünün kullanılmasından dolayı memnuniyet duyduğumuzu belirtir, Sayın Dedeoğlu'na teşekkür ederiz...

Kaynaklar

1. KishLeslie. SurveySampling. New York: Wiley; 1965.
2. Dünya Sağlık Örgütü. CalculationDesign Effect. Erişim adresi: https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwim54-qluvPAhUFBcAKHWYZBUkQFgg0MAM&url=http%3A%2F%2Fwww.who.int%2Ftb%2Fadvisory_bodies%2Fimpact_measurement_taskforce%2Fmeetings%2Fgeneric_tst_protocol_distributed_annexes_kncv.xls&usg=AFQjCNGPGxZ5NOcqrpLxYDRfjS7VrTk6Ew&sig2=NkOFVXLeNKzEYIRiUyU3GA&bvm=bv.136499718,d.bGs. Erişim Tarihi 03.11.2016
3. Salvucci S, Weng S, Holt A, Moonesinghe R, National Center forEducationStatistics. Design effectsandgeneralizedvariancefunctionsforthe 1990-91 schoolsandstaffingsurvey (SASS). Washington, DC: U.S. Dept. of Education, Office of EducationalResearchandImprovement, National Center forEducationStatistics :